

Wspólne oświadczenie Ministra Spraw Zagranicznych Republiki Litewskiej Gabrieliusa Landsbergisa i Ministra Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej Zbigniewa Raua z okazji 30. rocznicy odnowienia stosunków dyplomatycznych między Litwą i Polską

W tym roku przypada 30. rocznica ponownego nawiązania stosunków dyplomatycznych między Litwą i Polską, po odzyskaniu przez Litwę niepodległości i odrzuceniu przez Polskę reżimu komunistycznego. 30 lat temu nasze kraje ożywiły wszechstronną współpracę jako nowoczesne i demokratyczne państwa europejskie. Połączone ze sobą geograficznie i związane wspólną historią i dziedzictwem kulturowym, a także rozległymi kontaktami międzyludzkimi, oraz realizujące te same geopolityczne interesy, Litwa i Polska po raz kolejny stały się naturalnymi sojusznikami i przyjaciółmi.

Przez ostatnie 30 lat nasza współpraca znacząco się rozwinęła, ożywiona rozwojem gospodarczym i społecznym obu krajów, jak również integracją międzynarodową, w tym poprzez członkostwo w UE i NATO. Dziś Litwa i Polska są strategicznymi partnerami na poziomie bilateralnym, regionalnym i euroatlantyckim, podejmując wyzwania regionalne i globalne wspólnie i w ścisłym porozumieniu.

Dziś, razem z zachodnimi partnerami budujemy Europę, w której panuje pokój, prawa człowieka, demokracja i praworządność. Wierzymy, że przyszłość powinna opierać się na prawdzie, niepodważalnych faktach historycznych, sprawiedliwości dla ofiar zbrodni popełnionych przez systemy totalitarne oraz na pojednaniu. Jesteśmy gotowi podjąć dialog ze wszystkimi, którzy są zainteresowani przestrzeganiem tych zasad.

Czerpiemy inspirację z naszej wspólnej wielowiekowej historii i wspólnej odpowiedzialności za wolność, demokrację i prawa człowieka w regionie. W tym roku obchodzimy 230. rocznicę Konstytucji 3 Maja i Zaręczenia Wzajemnego Obojga Narodów, wspólnie prezentując ją na całym świecie jako wybitne dziedzictwo europejskie. Ta owocna współpraca między naszymi rządami, instytucjami i placówkami dyplomatycznymi stanowi doskonały przykład naszych stosunków dwustronnych i cieszy nas, iż przyniosła ona wiele działań promocyjnych, w tym koncertów, wystaw, seminariów, filmów, artykułów i kampanii w mediach społecznościowych na całym świecie.

Będziemy kontynuować naszą strategiczną współpracę w obszarze wzmocnienia bezpieczeństwa naszego regionu, jak również wspierania wolnych i demokratycznych decyzji krajów Partnerstwa Wschodniego. W wymiarze regionalnym jesteśmy zaangażowani we wdrażanie wspólnych działań w ramach formatu Trójkąta Lubelskiego, zgodnie z Planem współpracy przyjętym podczas spotkania Trójkąta Lubelskiego w Wilnie w lipcu 2021 r.

Potępiamy nieustanne ataki reżimu Łukaszenki na prawa człowieka, podstawowe wolności i prawo międzynarodowe. Wzywamy reżim do zaprzestania represyjnych działań wymierzonych przeciwko jego własnemu społeczeństwu oraz do podjęcia otwartego dialogu ze społeczeństwem obywatelskim i opozycją, prowadzącego do jak najszybszych wolnych i sprawiedliwych wyborów. Pragniemy nadal wspierać demokratyczne aspiracje narodu białoruskiego.

Nasze bezpieczeństwo jest niepodzielne. Potwierdzamy nasze zaangażowanie na rzecz jedności, solidarności i spójności NATO, jednocześnie podkreślając znaczenie silnych więzi transatlantyckich oraz ciągłej sojuszniczej obecności wojskowej w regionie. Podkreślamy znaczenie wzmocnienia odpowiednich środków obrony i odstraszenia NATO, szczególnie w kontekście pogłębiającej się wojskowej integracji Rosji i Białorusi oraz zbliżających się strategicznych ćwiczeń wojskowych ZAPAD 21. Zwracamy również uwagę na wciąż rozwijającą się współpracę Litwy i Polski w zakresie bezpieczeństwa i obronności w odpowiedzi na zagrożenia w regionie w następstwie agresywnej postawy militarnej Federacji Rosyjskiej.

Jesteśmy gotowi ściśle koordynować stanowiska Litwy i Polski w zakresie kluczowych kwestii dotyczących adaptacji NATO, w tym zbliżającego się procesu opracowania nowej Koncepcji Strategicznej NATO i przygotowania do szczytu NATO w Wilnie. Potwierdzamy nasze przywiązanie do polityki otwartych drzwi NATO mającej na celu zapewnienie większego wsparcia partnerom Sojuszu, w szczególności naszym najbliższym współpracownikom – Ukrainie i Gruzji.

Apelujemy o zapewnienie komplementarności i spójności pomiędzy UE i NATO oraz położenie większego nacisku na cyberbezpieczeństwo i zagrożenia hybrydowe. Pragniemy również zwrócić uwagę na konieczność wzmocnienia odporności, w tym odporności społeczeństw. Popieramy rozmieszczenie na Litwie Zespołu przeciwdziałania zagrożeniom hybrydowym NATO, w którego skład wchodzi przedstawiciel Polski.

Potwierdzając rolę NATO jako fundamentu obrony zbiorowej w obszarze euroatlantyckim, Litwa i Polska pragną również w dalszym ciągu rozwijać skuteczną wspólną politykę bezpieczeństwa i obrony w ramach UE promującą pokój i bezpieczeństwo, chroniącą swoich obywateli oraz rozszerzającą współpracę z partnerami w celu wspierania reform w sektorze bezpieczeństwa, a także budowania odporności i zdolności.

Litwa i Polska pragną wspólnie bronić wartości i bezpieczeństwa Unii Europejskiej oraz wyrażają głębokie zaniepokojenie w związku z trwającym atakiem hybrydowym ze strony reżimu Aleksandra Łukaszenki przeciwko integralności zewnętrznej granicy UE. Stanowczo potępiamy wszelkie próby instrumentalizacji nielegalnej migracji mające na celu wywarcie politycznej presji na UE i jej państwa członkowskie. Wzywamy Radę UE oraz naszych partnerów do nałożenia indywidualnych i sektorowych sankcji na reżim białoruski. Należy rozważyć i jak najszybciej wdrożyć środki ograniczające, skierowane przeciwko przemytnikom migrantów łamiącym prawa człowieka. Potępiamy reżim białoruski w związku z szerzeniem dezinformacji i propagandy, stosowaniem szantażu, podżeganiem do przemytu i demonstrowaniem siły.

Wyrażamy nasze przywiązanie do wzmacniania współpracy w zakresie bezpieczeństwa zewnętrznej granicy UE, w tym na rzecz przeciwdziałania nielegalnemu handlowi ludźmi oraz towarami, jak również przemytowi materiałów jądrowych. UE powinna nadal rozwijać jednolitą, skoordynowaną i efektywną zewnętrzną politykę migracyjną oraz zachować nienaruszalność i integralność swojej wschodniej granicy.

Litwę i Polskę łączą podobne stanowiska, jako partnerzy niezmiennie popieramy starania państw Partnerstwa Wschodniego na rzecz bliższej integracji z Unią Europejską. Z entuzjazmem oczekujemy na grudniowy Szczyt PW, licząc, że stworzy on dłuższą perspektywę stanowiącą motywację zarówno dla państw członkowskich UE, jak i państw partnerskich PW. Szczyt PW będzie okazją do wyrażenia przez nas poparcia dla europejskich aspiracji naszych partnerskich krajów stowarzyszonych – Gruzji, Republiki Mołdawii i Ukrainy, a także potwierdzenia naszego zaangażowania w tworzenie polityki PW kierującej się wartościami i wychodzącej poza podejście technokratyczne.

Potwierdzamy nasze niezachwiane wsparcie dla niezależności, suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy w granicach uznanych przez społeczność międzynarodową. Zdecydowanie potępiamy trwającą agresję militarną Rosji wobec Ukrainy, a także bezprawną aneksję Krymu i Sewastopola, stanowiącą rażące pogwałcenie prawa międzynarodowego. Wzywamy Rosję do pełnego wdrożenia zapisów Porozumień mińskich. Z zadowoleniem przyjmujemy powołanie Platformy Krymskiej jako ważnego instrumentu służącego do podjęcia kwestii nielegalnej aneksji Półwyspu na forum międzynarodowym.

Przypominamy wszystkim członkom wspólnoty międzynarodowej, że sprawą nadrzędną dla utrzymania pokoju i stabilizacji na świecie jest przestrzeganie prawa międzynarodowego, a zwłaszcza

suwerenności wszystkich państw oraz ich prawa do wyboru systemu politycznego i sojuszy międzynarodowych.

Oba nasze kraje jednoczą się wobec zagrożeń i wyzwań ze strony autorytarnego reżimu rosyjskiego. Z zadowoleniem przyjmujemy mandat Rady Europejskiej dla Komisji i Wysokiego Przedstawiciela, upoważniający je do przedstawiania możliwości wprowadzenia dodatkowych środków ograniczających łącznie z sankcjami gospodarczymi. Oczekujemy przyjęcia unijnego planu ewentualnościowego w celu szybkiego i zdecydowanego reagowania na rosyjskie ataki i prowokacje. Jednocześnie podkreślamy wagę wsparcia rosyjskiego społeczeństwa obywatelskiego i wolnych mediów.

Mając na względzie nieustannie prowadzone kampanie dezinformacyjne, a także zabiegi Kremla mające na celu tworzenie naszej historii na nowo, Litwa i Polska będą ściśle koordynować swoje działania, aby zapobiegać historycznemu rewizjonizmowi ze strony Rosji. Jest to niezwykle istotne, aby trwać przy obiektywnych narracjach historycznych i chronić wspólną tożsamość.

Tragiczna przeszłość Europy powinna być dla nas nadal moralnym kompasem i polityczną inspiracją do mierzenia się z wyzwaniami dzisiejszego świata. To nasz wkład w przyszłość Europy, o której śnili ojcowie założyciele Unii Europejskiej – Europy wolnej, zjednoczonej i cieszącej się pokojem.

Jesteśmy dumni z faktu, że nasze relacje opierają się na Traktacie między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Litewską o przyjaznych stosunkach i dobrosąsiedzkiej współpracy, podpisanym w 1994 roku. Podkreślając znaczenie jego postanowień, a także strategicznego partnerstwa, które łączy obecnie nasze kraje, uważamy, że jest to właściwy moment na pełne wdrożenie jego zapisów dotyczących praw mniejszości narodowych.

Litwa i Polska podkreślają znaczenie wspólnego europejskiego podejścia do wyzwań takich jak kryzys zdrowotny czy zmiany klimatu. Solidarność i współpraca między państwami członkowskimi UE i unijnymi instytucjami okazały się najskuteczniejszym sposobem łagodzenia negatywnych skutków pandemii COVID-19 oraz zapewniania zasobów niezbędnych do realizacji ambitnego programu ekologicznego.

W ostatnich latach poczyniono znaczne postępy w realizacji inwestycji w infrastrukturę energetyczną i transportową, które mają strategiczne znaczenie dla Litwy i Polski. Synchronizacja sieci energetycznych państw bałtyckich z europejską siecią kontynentalną, międzysystemowym połączeniem gazowym Litwa-Polska i projektami Rail Baltica i Via Baltica, a także wzmocnienie infrastruktury granicznej połączonej z przesmykiem suwalskim, przyczynią się do zbliżenia państw bałtyckich i krajów Europy Środkowej oraz zapewnią bezpieczeństwo regionu.

Polska i Litwa potwierdzają swoje stałe i głębokie zaangażowanie na rzecz Inicjatywy Trójmorza. W obecnym globalnym kontekście pandemii COVID-19 jesteśmy głęboko przekonani, że działania w ramach tej inicjatywy mogą pobudzać odbudowę po pandemii i odporność naszych gospodarek. Zgadzamy się, że lepsze połączenia infrastrukturalne między krajami Europy Środkowo-Wschodniej pozwolą nam w pełni wykorzystać potencjał naszego regionu. Dostrzegamy potrzebę wzmocnienia współpracy regionalnej w dziedzinie cyberbezpieczeństwa również w odniesieniu do infrastruktury, mając na uwadze fakt, że wszelka nowoczesna infrastruktura stosująca inteligentne rozwiązania jest narażona na wrogie działania w sferze cyfrowej. Uważamy, że wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz dywersyfikacja dróg i źródeł dostaw w całym regionie, wraz z przejściem na bezemisyjny sektor energetyczny, są naszymi nadrzędnymi priorytetami.

Z zadowoleniem przyjmujemy sukces naszej współpracy oraz uznajemy kluczowe znaczenie wzajemnych połączeń, w tym mobilności wojskowej, dla opierania się naciskom politycznym ze

strony państw trzecich oraz zwracania szczególnej uwagi na najwyższe standardy bezpieczeństwa w produkcji energii.